

מסורת הש"ס

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

עו.

עין משפט
נר מצוה

בת יומא. שצישל זה עובד כוכבים היום אצל צישל זה אחרת
כבר הפיג זה טעמו בלינת לילה ושוב כשפולטו בתצישל אחר אינו
אלא לפגם: **מכאן ואילך** לישארי. אף לכתחלה: **מגעילן**. לא
חשיב כליצון לליצון שורף את הכלי: (א) **גבי קדשים השפוד**

והאסכלא. שצלה צהן כשר קדש
משום דכי אחי למחר הוי נותר וכי
הדר מבשל בשר קודש למחר פליט
שפוד בגויה טעמא ונותר איסור
כרת הוא: **עמרם נרי**. עמרם בני:
גבי קדשים כי בלע האו שפוד
היפרא בלע. הלכך סגי ליה בהגעלה:
אלא אמר רבא האו הגעלה. דקתני
התם מריקה ושטיפה כלומר לעולם
לפלוט האיסור ודאי ליצון בעי כשאר
בלינת איסור אלא מנות מלך היא
בנקדשים ומרק ושפוד במיט"ס כי היכי
דהויא גזירת הכתוב כאשר זה מדמה
על הבגד"י דבעי כיצוס במקום קדוש
ושבירת כלי חרס במקום קדוש הוא
וה"ה למריקה ושטיפה: **א"ל אביי**

מי דמי. כלומר מי קרי למריקה
ושטיפה הגעלה הא כל הגעלה רומחין
משמע שכופין להקיא הכלי מה שבלע
ומריקה ושטיפה צונן הוא כדאמרין
בשחיטת קדשים צפ' דס חטאת
(ובחים ט"ז): **אלא אמר אביי**. הגעלה
ממש לפלוט מאיסורין ודקא קשיא
לך מתניתין דמכרכא להו ליצון לא
תקשי דודאי צין בנקדשים צין בגיעולי
עובדי כוכבים תרוייהו צעין לפלוט
איסור לצד מריקה ושטיפה דקדשים
לדניה אלא מנות המלך: **ויגיד עליו רעו**.
ונלמד משנה מחצירתה של קדשים
ממשנתו ומשנתו משל קדשים:
וה"ה לליצון. שניהם נרין: **יגיד**
עליו רעו. איבעי למתנייהו לתרוייהו
ליצון והגעלה כחדא כי במשנתו
או בנקדשים והדר ליתני חדא בליצון
ותגמר חצירתה מינה מה התם הא
בלא הא ליתא ה"נ הא בלא הא
ליתא: **כל יום ויום נעשה גיעול**
לחצירו. שמשלצין צהן ואינו מספיק
להיות נותר עד שתחזור ופולטו
בתצישל אחר. ולקמן פריך אי הכי
הגעלה נמי לא ליבעי: **מקמי דליהוי**
נותר הוה נהו גיעול. שהרי כשצישל
צו למחר פלט בליעה מיום אחרת:
לא לריבא דמי מבשל ביה חטאת
האידינא הדר מבשל ביה. צו ציוס
שלמים חזה ושוק של כהנים: **בדי**
הדי שלים זמנייהו. ואין כאן פליטת
נותר והדר מבשל ביה שלמים צו ציוס

כדאמרין בכל"ס פעם מבשל שלמים לאחר חטאת צו ציוס כי היכי דלא
ניהוו נותר למחר: ה"ג **אי הכי הגעלה נמי לא ליבעי קשיא**: **רב פפא**
אמר האי קריד האי לא קריד. לעולם בנקדשים איסורא פליט ודקא
קשיא לך יבעי ליצון כי מתני' לא דמי דגיעול עובדי כוכבים אידי
דלא מבשלי להו כל שעתא ומתקשה הצליעה בתוכו ונדקת צו ציוס
טרשטרי"ש בלע"ו ואין נוח לפלוט בהגעלה עד שמלצנו צאור אצל
בנקדשים דכל שעתא מבשלי צהן לא קריד ונח לפלוט הלכך (סגי)
בהגעלה קא פלט: **לעולם כדאמרין מעיקרא**. דהיינו משום
בנקדשים היתירא בלע ודקשיא לך כי פליט איסורא פליט לא
חמיר איסורו שכשנעשה נותר לא הוי איסור צענייה שבתוך
דופני הכלי היה בלוע ומעולם לא הוכר איסורו: **בסוף**
יורה גדולה. שיהיו רומחין עוברין על כולה: **דודא**. קלחת:
גדנפא

וחכ"כ מריקה בחמין ושטיפה צונן דהיינו בנקדשים אלא בתרומה
שתי שטיפות צונן ובתרומה ליתא דסגי בשטיפה אחת ולשון יתירא משמע כן ועל זה נהגו בשטיפות צונן בכל הגעלות מיהו
בקונטרס פירש שם שטיפה היא שטיפת צונן ובתרומה ליתא כלל ולפיכך נרין טעם למנהג ה' :

בת יומא. פירש בקונטרס שצישל זה עובד כוכבים היום אצל אס
צישל זה אחרת ככר הופג טעמו בלינת לילה משמע לפירשו
בלינת לילה פוגמת ולא צעין מעת לעת וכן פרי"ט בלינת לילה
פוגמת כי לא היה דרך צימים קדמונים לצשל בלינה כדמשמע בפי"ק
דזרכות (דף צ"ג): צומנים שקצצו

לקריאת שמע צומן שכיבה בכהנים
ועניינים וכל אדם וזכר לדבר בלינת
לילה ה' מיקרי עבד כורה והוי דברים
ק"ו אס אוכל שהוא צעין מעבד
צורתו בלינה כ"ש איסור הנבלע
בקדירה ולישנא דבת יומא משמע
שצישל זה היום מללא קלמור לא
אסרה אלא קדירה מעת לעת ודוקא
שעמדה כל הלילה בלא צישול שאין
ידוע מה גורם להפיג הטעם תחלת
הלילה או סופו או כולו אצל מעת לעת
לא צעין והמחמיר תבא עליו ברכה
ויש לתמוה לדברי ר"ת שצביא זכר
לדבר מעבד כורה דתפשוט ליה
שסוף לילה גורם הפגם דהיינו עמוד
השחר דמשוי ליה נותר להטעינו
שריפה וצפ"ט דזבחים (דף י"ט): **גבי**

קדוש דים ששמע דעמוד השחר
חשיב לינה ושמא לכך אור"ת לדניה
רציה גמורה אלא זכר לדבר כדי
שלא לפשוט זה משם ויש לדקדק
דסוף לילה לצד אינו גורם אלא כולו
מדאחר כך הכתוב צבירה ככלי חרס
מריקה ושטיפה ככלי נחשת אחרי
צישול חטאת למי"ד נ"ט לפגם מותר
ואמאי הלא מותר לצשל צו לכתחלה
אחר עמוד השחר וה"ר צרוך כתב
בספר התרומה שצריך לחקור שלא
היה בכלי אפילו מים חמין לצד בתוך
מעט לעת דמים חשיבי כמו האיסור
לפי שנעשו נצילה כיון שלא היה צהן
ס' לצטל פליטת הכלי דצדדיה
משערין וחזור ונבלעו ודוקא ככלי
של איסור אצל ככלי של היתר כגון
בשר ככלי של חלב או איפכא אף
על פי שיהיו צו מים חמין בתוך מעט
לעת אין לחוש שהרי הן היתר דלא
אמרין חתיכה עכמה נעשית נצילה
אלא דוקא בליצור ועוד דאיכא ג"ט
צר נ"ט דלפ"י לפי המפרש ה' גבי
דגים שעלו בקערה אצל נתבשלו לא
הכא איכא ג' נותני טעם של היתר
הראשון שנבלע ככלי וממנו למים
ומן המים חזר ונבלע ככלי:

מכאן ואילך אשתרי. הלכך דבר
המבושל ככלי שאינו צן
יומא מותר ויש לתת טעם מה ראו
להחיר המאכל ולאסור הקדירה לפי שהקדירה היה זה איסור
גמור תחלה אצל המאכל לא נבלע צו איסור מעולם והגעלת כלי
צן יומא אין להגעיל אלא צס' דשמונית הנפלט בחמין טעם לשבח
הוא דלא שרינן לעיל בפרק צ' (דף נ"ח): חמין של עובדי כוכבים
אלא משום דסתם כליהם אינן צני יומא אצל כשמוגעילין כלי חמין
בערב הפסח צד' שעות דשעת היתר היא יכול להגעיל אפילו
כלי צן יומא בפחות מס' דהוי נ"ט צר נ"ט של היתר החמין
בקערה וממנו למים ומן המים חזר ונבלע בקערה ועדיין הכל
היתר ועוד כי יותר מתקלקל טעם חמין ככלי שאין ראוי לאכילה
ממה שמתקלקל טעם בשר דגים שנתבשלו אחריו לפי שהדגים
ראויין לאכילה והבשר נותן צהן טעם לשבח ומה שנהגו לעשות
לחת כלי המוגעל צמים צוננין מיד אחר הגעלה אין לידע למה
נהגו כן דאין לומר משום דתנן בפרק דס חטאת (ובחים דף ט"ז).

קאמר התם דליתא ויש מפרש הא דקאמר שטיפה יתירא היינו
שתי שטיפות צונן ובתרומה ליתא דסגי בשטיפה אחת ולשון יתירא משמע כן ועל זה נהגו בשטיפות צונן בכל הגעלות מיהו
בקונטרס פירש שם שטיפה היא שטיפת צונן ובתרומה ליתא כלל ולפיכך נרין טעם למנהג ה' :

הסבין

קבא א מיי" פ"ז מהל'
מאכלות אסורות
הלכה צ סמג לאון קמ
טוש"ע י"ד ס' קבצ סעיף
ב:
קבא ב מיי" פ"ח מהל'
מעשה הקרבנות
הלכה יב:
קבא ג מיי" פ"ז מהל'
מאכלות אסורות
הלכה ג סמג לאון קמח
טוש"ע י"ד ס' קבצ סעיף
ג טוש"ע א"ח ס' תנא
סעיף ד וע"ש:
קבא ד מיי" שם הלכה ד
סמג שם טוש"ע
א"ח ס' תנא סעיף ה:
קבא ה מיי" שם וס"ה
מהלכות חמץ ומצה
הל' טו סמג שם טוש"ע
א"ח ס' תנא סעיף ו וזכר
אלפס עוד בפסחים פ"ב
דף קל"א:

(א) (ל"ה התקן:) (ב) זבחים
ט"ז. (ג) ע"י חס' זבחים ט"ז.
ד"ה השפוד:) (ד) (ל"ה רבה):
(ה) (ל"ה רבה ורי"א בתוס')
זבחים ט"ז. ד"ה השפוד:
(ו) (ויכוח ל' וס"ג):
(ז) זבחים ט"ז. (ח) (בבבין)
ערך דד ה' א"י רב עובדא
וכן נוסח שאלמות ס' קל'
אכן בתוס' פסחים מ' ד"ה
האלפס העתיקו מר עובדא
אכל בתוס' שבת מ"ג: ד"ה
אכל העתיקו רב עובדיה:
(ט) (ויקרא ו') (י) (שם):
(כ) דכל רש"א, (ל) (בפסחים
ל' זבחים ע"ו.) (מ) (חולין)
ק"א: (נ) (ט"ע חס' זבחים
ט"ז: ד"ה ל').

תורה אור השלם
1. יגיד עליו רעו מקשה
אף על עולה:
איוב לו לג

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה גבי קדשים
צ"ל קודש ד"ה מנגעילן:

לעני רש"י
טרשטרי"ש
[טרשטרי"ש ט]. מחלחל.

מוסף רש"י
בת יומא. שצישל זה
עובד כוכבים היום, אלא
פגם (לענין טו: ופסחים
טז:). והאסכלא. גמדילי
ולולין עליו ללי (ובחים טז:).
כל יום ויום נעשה
גיעול לחצירו. מתוך
שהשלמים נשחטין ברגל אין
בלוע שנה נעשה נותר,
שהרי זמן שלמים צ' ימים
וכי מבשל ביה שלמים
האידינא הדר מבשל ביה
שלמים למחר ויבוע
משלמים ששחטו ציוס
המתחלת ופולט מה שבלע
אחרת מן האחרונים, נמצא
שאינו צא ליד נותר ואם
צא לנשל חטאת יהא וסרי
לנשל אחריו שלמים צו ציוס
ופולט את החטאת ויבוע
את השלמים (ובחים טז:).
הדרן ערך השובר את
הפועל וסליקא לה
מסכת עבודה זרה